
INFORME SOBRE EL CANT DE LA SIBIL·LA

Que és el *Cant de la Sibil·la*?

El Cant de la Sibil·la és un drama litúrgic, de cant gregorià originàriament, que va tindre una gran difusió durant l'Edat Mitjana fins que el Concili de Trento prohibí les manifestacions teatrals a l'interior dels temples. S'interpreta en la vespra del dia de Nadal. Inicialment es cantava en llatí però a partir del segle XIII tenim documentades versions en llengües vulgars. Les primeres versions en vulgar apareixen sota la denominació llatina de *Judicii Signum*.

El Cant de la Sibil·la i el Misteri d'Elx són les dos úniques manifestacions d'aquelles representacions litúrgiques que, abans tan abundants, hi eren al llarg d'Europa i, concretament, de la Corona d'Aragó. A diversos indrets europeus se'l conegué com *Procession des Prophètes* (cas de Limoges, Rouen, Arles,...) i a la Catedral de Toledo cantava la Sibil·la un xiquet vestit de dona. L'espai geogràfic on està documentada des del segle X abastaria la Corona d'Aragó¹, algunes republicues i estats de l'actual Itàlia, Castella o França.

Després del Concili tridentí desapareix la celebració i només a determinats llocs de la corona aragonesa es mantindrà interpretada sovint en llengua vulgar (sabem que a la Catedral de València s'interpretava així ja en 1533, a la de Vic en 1568, a la d'Urgell en 1580 i a la de Barcelona en 1569). A la població sarda de l'Alguer apareix també² A Mallorca el bisbe Diego Arnedo la prohibeix en 1570 però en 1575 un nou bisbe, Joan Vich, la restitueix a petició del Capítol catedralici afegint *algunas cantilenas devotas que se hacían en otras iglesias, particularmente en Valencia*.

Fins els segles XVI o XVII era cantada amb melodia gregoriana però la manca de consuetes, i la transmissió oral, propicien la intervenció d'estudiosos folkloristes, especialment al segle XIX, transcrivint la partitura de les diferents versions conegudes i oferint les versions actuals. Ara, encara que amb xicotetes variacions³, pot parlar-se de unitat formal ja que procedeixen de les transcripcions dels folkloristes del XIX.

Situació jurídica i cultural d'El Cant de la Sibil·la.

¹ Cal tenir present que la Corona d'Aragó incloïa zones de l'actual estat francès i de l'italià a més de la part hispànica.

² A la Catedral de l'Alguer encara se interpreta la vespra de Nadal i cal manifestar que és la versió en català més extensa de les que actualment s'executen, més que la de Mallorca per exemple. Cal tenir present que a l'Alguer és el català la llengua pròpia i històrica, malgrat que el sard i l'italià tenen una presència cada vegada més rellevant.

³ Una versió valenciana destacada és la propiciada per Carles Magraner i la seua Capella de Ministrers.

El Cant de la Sibil·la fou declarada pel Ple del Consell de Mallorca, en 2004, Be d'Interés Cultural Immaterial (B.I.C.i.). La UNESCO, el 16 de novembre de 2010, la va declarar Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat en la seua manifestació mallorquina. Evidentment és a Mallorca⁴, tant a la Catedral com a tantes esglésies i monestirs, on major nombre de celebracions s'ofereixen⁵. Però crida l'atenció la poca consideració social i cultural amb que s'exterioritza a terres valencianes.

Històricament a poblacions com Ontinyent, Xeraco i altres valencianes s'ha cantat però actualment és , sobre tot, a la Col·legiata de Gandia i a la Catedral de València , com és de rigor la vespra de Nadal, on es celebra el drama litúrgic amb una recuperació rellevant del patrimoni. Però la presència valenciana al voltant del *Cant* va més enllà, ja que la consueua més utilitzada pels estudiosos i fins i tot els estudis històrics, com el de Sanchis Guarner⁶, és d'origen valencià. Un conjunt de música clàssica valencià, com ho és la Capella de Ministrers, la inclou en el seu repertori.

Conclusions.

1.- Caldria proposar a la Conselleria de Cultura l'inici de l'expedient per tal de declarar B.I.C.i. *El Cant de la Sibil·la*. A més d'instar als ajuntaments valencians on es celebra que la declaren Be de Relevància Local (B.R.L.) en un ràpid intent de recolzar la importància cultural i social de la peça.

2.- La sol·licitud a la UNESCO com Patrimoni de la Humanitat podria formalitzar-se, però potser fóra convenient demanar l'ampliació de la declaració patrimonial mallorquina també a la valenciana per part de l'organisme internacional⁷

3.- En l'hipotètic cas que ni la catedral valenciana ni la col·legiata gandienc (per citar-ne només dos espais rellevants) encetaren la petició a la Conselleria de Cultura pot el propi Consell Valencià de Cultura sol·licitar l'apertura corresponent.

Aquest Informe s'enviarà d'acord al protocol habitual i al Cabildos de la Catedral de València i de la Col·legiata de Gandia, així com als ajuntaments de València, Gandia, Xeraco i Ontinyent.

Comissió de Llegat del Consell Valencià de Cultura.

Juny de 2016.

⁴ Cal destacar entre totes les celebracions mallorquines la de la Catedral i la del Santuari del Lluc on el paper de l'escolania dona una dimensió especial a l'obra.

⁵ Una cantant mallorquina, Maria del Mar Bonet, és la protagonista de la celebració barcelonina més destacada a l'església de la Bonanova.

⁶ D. Manuel Sanchis Guarner, en un estudi publicat als Quaderns de Literatura "Raixa" (Mallorca 1953), va ser qui propicià el redreçament i recuperació social i cultural de les versions mallorquines.

⁷ La UNESCO, tot i el gran nombre de patrimonis declarats a Espanya (és el tercer país amb més Patrimonis Mundials, després d'Itàlia i la Xina) és molt mirada a l'hora de declarar-ne més però te un criteri més ampli en els casos d'ampliació d'un patrimoni ja declarat. Evidentment també Catalunya i l'Alguyer podrien incloure's en esta ampliació però evidentment això seria una tasca a realitzar des d'eixos llocs.